



„GLASBENA MATICA“  
v Ljubljani.

V soboto, dne 7. marca 1903  
zvečer točno ob  $\frac{1}{2}$  8. uri

v

ZGORNJI VELIKI DVORANI  
„NARODNEGA DOMA“

VELIKI

RUSKI   
KONCERT

katerega izvršuje gospa

Marija Ivanovna pl.

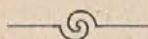
# GORLENKO-DOLINA

SOLISTKA NJEGOVEGA VELIČANSTVA CARJA RUSKEGA  
IN PRIMADONA CARSKÉ OPERE V PETROGRADU

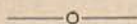
s sodelovanjem gospodičine

## MARIJE NEDBALOVE

IZ PRAGE IN MOŠKEGA ZBORA »GLASBENE MATICE« POD VODSTVOM  
KONCERTNEGA VODJE GOSP. M. HUBADA.



ZAČETEK KONCERTA TOČNO OB POL 8. URI ZVEČER.



Sedeži po 5, 4, 3 in 2 K, vstopnice 1 K 60 h, za dijake po 60 h, se dobivajo  
v trgovini gosp. J. Lozarja na Mestnem trgu ter na večer koncerta pri blagajni.

==== Besedilo in razlaga 20 helerjev. ====



## Vzpored:

1. M. GLINKA . . . . . Scena »Vanje« v samostanu iz opere »Življenje za carja«.  
M. I. pl. GORLENKO-DOLINA.
2. O. NEDBAL . . . . . Valse. Menuet, na klavirju svira  
gdč. MARIJA NEDBALOVA.
3. a) P. ČAJKOVSKIJ . . . . . Romanca Pavline iz opere »Pikova  
dama«,  
b) B. SMETANA . . . . . Uspavanka iz opere »Poljub«,  
c) N. RIMSKIJ-KORSAKOV . . . . . Pesem Ljelova iz opere »Sněgu-  
ročka«.  
M. I. pl. GORLENKO-DOLINA.
4. DR. A. BRUCKNER . . . . . »Sen in resnica«, poje moški zbor  
»Glasbene Matice«.
5. CEZAR KJUJ . . . . . a) Molitev,  
b) »V tujini in pri nas«, } Pesni Nekrasovega.  
c) Zasevač. } M. I. pl. GORLENKO-  
DOLINA.
6. P. ČAJKOVSKIJ . . . . . »Mazurka«, na klavirju igra gdč.  
MARIJA NEDBALOVA.
7. a) VAS. KALINNIKOV »Zvonovi« (Kolokola),  
b) A. DARGOMYŽSKIJ Pesem Olgi iz opere Rusalka,  
c) A. GREČANINOV 1. »Smrt«, } Pesni grofa } M. I. pl.  
2. »Kraj ti moj«. } Tolstega. } GORLENKO-  
DOLINA.

NB. Na klavirju spremlja pianistinja gdč. MARIJA NEDBALOVA.



## Pojasnila in besedila.

### Mihael Ivanovič Glinka

se je rodil 20. maja 1804, v vasi Novospask v Smolenskej guberniji. Že zgodaj je pokazal deček nenavaden muzikaličen talent; zlasti pa je vplival na dečka orkester njegovega strica, ki je igral ruske pesni. Mogoče je ravno to povzročilo, da se ni udal pozneje nobeni drugi struji, temveč vseskozi ostal na ruskih narodnih tleh, tako da ga smemo po pravici imenovati ustanovitelja samostojne ruske godbe.

Zgodaj je vleklo mladega Glinko v tujino in že l. 1830. je šel v Nemčijo, a pozneje v Italijo. To bivanje je mnogo vplivalo na muzikalično izobrazbo našega umetnika, ki pa je vkljub temu ohranil v vseh svojih delih pristni ruski duh; ta duh veje iz vseh njegovih del in po pravici trdi slavni ruski pesnik A. S. Puškin o njem: zdjes ruskij duh, zdjes Rusju pahjet.

Leta 1836. je izdal prvo svoje večje delo, opero „Življenje za carja“. Vsled tega je bil imenovan Glinka za kapelnika ruske dvorne opere. Dve leti pozneje je izdal največjo rusko narodno opero „Ruslan in Ljudmila“. Že preje je zložil Glinka godbo k žaloigri „Knez Holmski“. Zložil je vrhu tega še mnogo romanc, fantazij in drugih skladb. Neumorno je deloval do svoje smrti, ki ga je doletela v Berlinu 15. februarja 1857.

#### Uvod k ariji „Vanje“ iz opere „Žiznj za carja“

od M. I. Glinka.

Po smrti carja Vasilija Šujskega (1610) je bil izbran carjem mladoletni sin kralja Poljskega Jana radi tega, da bi se osiguralo Ruskemu carstvu notranji in vnanji mir, ker so Poljaki baš takrat silno pritiskali na Rusko carstvo. Kralj Jan je poslal iz Krakova poljskih plemičev z močnim vojaškim spremstvom do Moskve, da bi oni vladali carsko državo v imenu mladoletnega Vladislava. Ti so pritiskali rusko ljudstvo. Leta 1612 je prišlo do revolucije pod vodstvom kneza Požarskega in meščanov Novgorodskega Minina. Poljaki so bili izgnani iz Moskve. Vladislav je bil odstavljen, za carja pa je bil izbran knez Mihail Teodorovic Romanov. Ta je živel tedaj pri svoji materi v samostanu (v sedanji Kostrumski guberniji). Da bi se ga polastili, so poslali Poljaki del kavalarije, ta je napadel po noči jednega iz dedstvenih kmetov, Ivana Suzanina, in ga je prinudil, da bi jih popeljal skozi pragozd k samostanu. Suzanin je zašepetal svojemu trinajstletnemu sinu Vanju: „Jaz grem in jih popeljem do močvirja in puščave, kjer ni tal in ne dna. Ti pa zajaši konja in hiti k samostanu, kjer se nahaja car. Do jutranje zarje naj bode vse dovršeno!“

Vanja je vestno vse to izvršil, in je na ta način rešil carja. Konj je padel pod njim, ali on je tekel smelo dalje in dospel dolgo pred jutranjo zarjo k vratom samostana.

Ta arija izraža njegova čuvstva v enem trenutku.

## Arija „Vanje“ iz opere „Žiznj za carja“.

Ubogí konj je padel na polji,  
Hitro sem dospel do dvora carskega,  
Kjer živi car s carico.  
Hití, car, sovražnik je blizo,  
Povsod okoli vse molči,  
Samostan trdo spi.  
Ali jih bom trkajoč probudil?  
Odprite!

Glas moj kakor zvon  
Zadoni, zaslišijo vsi,  
Celo mrličí . . .  
Odprite!

Utonilo je srce, noge se tresejo,  
Strah in mráz me muče.  
Sovražnik je blizu, pride z zarjo,  
Roko na nás položé! Ne, nikoli!  
Ne plakaj, ne plakaj, sirotica!  
Ah, ne, jaz, ne, jaz rešim gosudarja,  
Sam Gospod nam ga je za carja podaril,  
Sam Gospod ubrani carja od sovražnika,  
S silami nebeškimi  
Ga ohrani od sovražnika!

Sovražnik pred vrati stoji.

Ne, sedaj ni čas  
Vam praviti,  
Carju povem  
Črne vesti,  
Vi pa sedlajte konje,  
Prižgite luči,  
Pripravite se na pot,  
Sluge carske.

K nam so Poljaki prišli.

Popelji jih k carju!

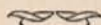
Tudi oče moj je šel.

V temni les,  
V bor brez izhoda.  
No, zbudí se zarja,  
Vse razumejo Poljaki  
In pot najdejo.  
Razumete-li?

Ni tu vojnih ljudij,  
Ni jeklenih mečev.  
Obranite li, brezorožniki, carja?

Jaz kot poslanec božji grem naprej.

Slava Gospodu sil!  
On ni izročil Rusije  
V nečast sovražniku.  
Sláva Gospodu sil!



## P. I. Čajkovskij.

Peter Iljič Čajkovskij se je rodil v guberniji Vjatka. Sprva se je posvetil pravi, a naposled se je popolnoma izročil glasbi. Bil je v ministrski službi v Petrogradu in je pridno obiskoval tamošnji konservatorij, kjer se je seznanil z Rubinsteinom. Dokončavši konservatorij in odlikovan z zlato svetinjo je nastopil kot profesor ravnotam. Njegovo prvo veliko delo je bila opera „Romeo in Julija“, „Devica Orleanska“; potem „Opričnik“ in „Pikova dama“. Najslavnejše delo pa je „Evgenij Onjegin“, najbolj razširjena opera v Rusiji. Spisal je še več simfonij in romanc, ki se odlikujejo po svoji glasbeni vrednosti.

Čajkovskij je pred vsem simfonist. Čeprav preveva njegova dela povsem ruski duh, se je vendar navzel mnogo zapadno-evropejskega duha, in tako spaja narodno-rusko in zapadno-evropsko glasbeno smer.

### Pikova dama.

Očarovalno! čarobno! čudno! mično!

Ah prakrasno lepo!

Še, »mesdames«, še »mesdames«, šé, še »mesdames« šé — —

Zapoj, Polja, nama sama!

Sama? no, kaj zapeti?

Jaz vam zapojem romanco, veš, ma chère. Prosim, prosim, golobičica, zapoj nam, kar koli!  
Ljubljencec Lize. Čakajte!

Kako to?

Da, vspomnila sem se.

Prijateljice mile, prijateljice mile, v prijetni brezskrbnosti, pri plesnem napevu se veselite v logih.  
Tudi jaz, kakor vi, sem živela v Arkadiji srečni,

Tudi jaz sem v jutru svojih dni v teh gozdih in polju trenutke radosti uživala, trenutke  
radosti uživala.

Ljubezen mi je v zlatih mislih srečo kazala,

Pa kaj sem dobila na teh radostnih krajih, na teh radostnih krajih, na teh radostnih krajih:  
Gomilo, gomilo, gomilo.

Glej, zmislila sem si zapeti pesen, kakšno žalostno. Pa zakaj?

Tudi brez tega si otožna ti, Liza, na taki dan, pomisli, saj si zaročena, aj, aj, aj!

No kaj se je pa vsem nos pobesil?

Veselo zapojte, rusko, na čast ženinu z nevesto!

Jaz začnem, vi pa me spremljajte!

In zares, in zares, pojte veselo rusko!

Ti potolaži, zapleši! aj lju-li, lju-li, lju-li, ti potolaži, zapleši! aj lju-li, lju-li,

Svoje bele ročice upri na ledja, aj lju-li, lju-li, lju-li, na ledja upri!

Ne boj se za hitre tvoje nožice, na ledja upri! v vrsti! aj, lju-li, lju-li, lju-li, ne boj se, v vrsti!

Ako vpraša mamica: »Si vesela!« govori, aj lju-li, lju-li, lju-li: »vesela!« govori.

Očetu v odgovor pa: »Pila sem, očka, do zarje!« Aj, lju-li, lju-li, lju-li: seveda pila do zore!«

Ako te začne zmirjati fant: »Pojdi proč, poberi se!« aj, lju-li, lju-li, lju-li, »Pojdi proč, poberi se!«



## Nikolaj Rimskij - Korsakov

se je rodil l. 1844. v Novgorodski guberniji. Bil je nekoliko let marinski oficir in sedaj je profesor konservatorija v Peterburgu. V sedanjem času se prišteva k največjim skladateljem simfonij. Izpod njegovega talentiranega peresa so izšle do zdaj opere: „Snjeguročka“, „Sadko“ itd. in mnogo izvrstnih simfonijskih kompozicij.

### Pesem pastirja Ljelja.

Oblak in grom sta se zmenila:  
Ti grmi, grom, jaz pa dež razlijem,  
Pobrizgavam zemljo z nesenim dežjem.  
Ali se bodo cvetlice razveselile,  
Pojdejo vun dekleta po jagode,  
Za njimi se spuste junaki  
Lelj moj, Lelj moj, ljoli, ljoli, Lelj.

V gozdu so se deklice vse razšle,  
Enc v grmovje, druge med jelke,  
Brale so jagode, klicale ena drugo . . .  
Enega dekleta nij, in ga nij,  
Vsa dekleta so jela jokati:  
Nij mar volk našega dekleta snedel?  
Lelj moj, ljoli, ljoli, Lelj!

Srečal je dekleta ptuj, prav ptuj ptujček,  
Star starček.  
Neumna dekleta, ste mar znorele?  
Kaka je vam korist, da se ukaje kličete?  
Kake so to radosti s klicem odgovarjati?  
Rajši bi po grmovju šarile!  
Lelj moj, Lelj moj, ljoli, ljoli, Lelj!



## Cezar A. Cui.

Cezar Antonovič Cui se je rodil l. 1855. Njegov oče je bil francoski častnik, ki se je udeležil Napoleonovega pohoda v Rusijo, kjer se je potem ustanovil. Tudi Cui se je posvetil vojaški službi in je zdaj profesor na

vojaški akademiji v Petrogradu in pončuje sedanjega ruskega prestolonaslednika v trdnjavski tehniki. Že z mladega je gojil glasbo in je zdaj obče znan glasbenik. Njegove najznamenitejše opere so: „Vjetnik na Kavkazu“, „William Ratcliff“, „Angello“, „Saraceni“ itd. Spisal je tudi izredno mnogo romanc, ki so obče priljubljene.

Cui je tudi najznamenitejši glasbeni pisatelj in kritik.

### Molitva.

Gladno in hladno je v kraju našem,  
Jutro deževno, vlaga, megla;  
Gluho se sliši zvon iz daljave,  
V cerkev kliče ljudi.  
Nekaj ponosnega, strogega, oblastnega sliši se iz glasa zvona,  
V cerkvi prebil sem to jutro deževno, ne pozabim ga več.  
Vse prebivalstvo, staro in mlado, jekaje se klanja  
Za okrajšanje glada ljutega, narod moli goreče.  
Redko sem videl hujši bol in potrti položaj.  
»Mili ti narod in prijatelj njegovih Ti Bože«,  
Sam nehote sem šeptal:  
Usliši molitev srčno našo služečih mu . . .  
Za pretrepvše mnogoletni boj in v borbi ustrajnih,  
Ki slišijo pesen rabsko posledno, molimo Bog k Tebi.

### Pri ljudeh doma.

Pri ljudeh doma je čistost in lepota;  
Pri nas pa je zaduhlo in tesno. —  
Imajo ljudje za juho kad slanine,  
Mi pa imamo v juhi ščurka, ščurka. —  
Pri ljudeh kumi otrokom darujejo;  
Pri nas pa kumi naš kruh pojejo.  
Pri ljudeh je v mislih, pogovoriti se s kumico;  
Pri nas pa mislijo, ali bi ne prišel z bisago? —  
Ako bi mi mogli tako začeti živeti,  
Da bi se svet začudil: možnja polna denarja,  
Rži polno v kašti;  
Da bi bila vprega v kreguljcih, pisan komat,  
Da bi bilo sukno na plečih, pa ne platno za vreče;  
Da bi nas ne manj spoštovali, kakor druge ljudi,  
Da bi se gostil pop pri pojedinah, da bi se otroci šotali;  
Da bi otroci bili doma, kakor bučele v medu,  
Da bi gospodinja bila doma, kakor malinea na vrtu.

### Oratar.

Oratar vede, na njivo na domačo.  
Ali najdeš vedno neplodovita tla,  
Ali je tvoje seme slabo?  
Ali si boječega srca, ali slabih močij?  
Trud se ti vrača s slabo žetvijo.  
Dobrega je malo zrna.  
Kje ste vi, razumni  
Z bodrimi obrazi,  
Kje s polnimi žitnicami?  
Trud oratarjev, ki seje boječle le malo, dvignite naprej!  
Sejte, kar je modro, dobro in večno, sejte!  
»Bog plačaj!« vam poroča srčno ruski narod.

Besede Nekrasova. — Muzika Kjuja.

## Vas. S. Kalinnikov.

Vasilij Sergejevič Kalinnikov je bil rojen leta 1866. v Orlovski guberniji in je umrl l. 1900 v Jalti. Dovršivši Moskovskij konservatorij je deloval kot kapelnik italijanske opere v Moskvi. Romance, kantate in simfonije prehitro umrlega umetnika so dosegle krasne uspehe tudi izvan Rusije.

### Zvonovi.

(Besede K. R. Muzika Vas. Kalinnikova.)

Vabi k molitvi . . .

Kako milo, žalostno zvone zvonovi v tuji deželi,

Zopet mi je prišel na um kraj mile domačije,

In prejšnja tuga mi je legla na srce.

Jaz gledam sever svoj z njegovimi sneženimi ravninami

In skoraj se mi zdi, da slišim našega sela znano vabilo k molitvi

In laskavo in nežno z daljne domačije done zvonovi.

Vabi k molitvi . . .



## A. S. Dargomyžskij.

Aleksander Sergejevič Dargomyžskij, rojen l. 1813., v Tulski guberniji, je kazal že v nežni mladosti izvanredno nadarjenost v glasbi posebno na klavir in violino. Zaslovelo je njegovo ime že 1833. Mnogo je občeval z inozemskimi umetniki, zlasti z najslavnejšimi francoskimi glasbeniki. Leta 1853. je bila predstavljena njegova veličastna opera „Rusalka“. Svoje druge velike opere „Kameniti gost“ ni več dokončal, sinfonični del je nadaljeval Rimskij-Korsakov, besedilo Cezar Cui. Poleg tega je zapustil čez 80 romanc in pesnij.

Dragomyžskij je bil privrženec italijanske glashbene šole. Umrl je l. 1866.

### Rusalka.

Pesem, kako je pri nas na ulici prosil mož ženo.

Kaj gledaš neveselo radost ti, solnce moje, Mašenka,

A žena je trmasto glavico obrnila:

Mar je meni tvoje laskanje, mar so mi tvoje lepe besede.

Oh, slabo se čutim, glava boli.

Oh, oh, oh, oh slabo mi je, kot bi me vse ščipalo,

Oh, oh, oh, oh slabo mi je, glava me boli.

A kako je pod brezo mož ženo učil:

Počakaj, golobica, trmo ti izbijem po svoje.

Tedaj se mu je žena pokorila, do pasu se poklonila:

Ne vznemirjaj se, moj mili, in ne trudi se,

Glej postalo mi je boljše, nehala me je glava boleti.

Oj, ljoj, ljoj, ljoj, ljošenki, glej, je že boljše,

Oj, ljoj, ljoj, ljoj, ljošenki, glava nič ne boli.



## A. Grečaninov.

Aleksander Tihonovič Grečaninov, rojen v Moskvi l. 1864., je dovršil konservatorij v Moskvi pod vodstvom ravnatelja Safanova in v Petrogradu pod Rimskim-Korsakovem. Grečaninov je izboren, nadarjen mlad komponist, katerega čaka velika bodočnost. Do zdaj se je zlasti odlikoval v romancah. Posebno so imenitna njegova glashbena dela „Snjeguročka“, „Car Fedor“, „Ivan Grozni“ in opera „Dobrinja Nikitič“.

## Smrt.

Vsjo v žizni njevjerno i smertj liš odna vjerna,  
Njeizmjenno vjerna;  
Vsjo kinjet, minujet, zabudjet, projdjot,  
Ona njeminujet, najdjot, najdjot,  
Pokinutih, skorbuih, posljednih iz nas,  
Do moški njezrimoj dlja glaz,  
Ona njezabudjet, pridjot, prigolubit, obnimet,  
Na vjeki voljubit i brači  
Svoj tjažkij nadjenet vjenjec,  
I žiznjennoj skazke koniec.

## Kraj ti moj!

(Besede Tolstega. Muzika Grečanin-ova.)

I.

Kraj ti moj, rodni kraj!  
Koujsko dirkališče je na paši,  
Na nebu je krik orlovih staj,  
Volčji glas na planem.

II.

Hej, ti domačija moja!  
Hej, ti bor dremajoč,  
Žvižg polnočni slavca,  
Veter, sneg in oblaki.

